

Sag C-661/23 [Jeszek] ⁱ**Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

9. november 2023

Forelæggende ret:

Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie (Polen)

Afgørelse:

9. november 2023

Straffesag mod:

R.S.

Hovedsagens genstand

Straffesag ved retten i anden instans mod major R. S., der ikke er endeligt dømt i første instans for en lovovertrædelse af artikel 343, stk. 1, i kodeks karny (straffeloven) (herefter »straffeloven«) sammenholdt med straffelovens artikel 338, stk. 1, sammenholdt med straffelovens artikel 12, stk. 1, sammenholdt med straffelovens artikel 11, stk. 2.

Genstand og retsgrundlag for forelæggelsen

Om foreneligheden af EU-retten i lyset af artikel 2, artikel 4, stk. 2 og 3, samt artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU sammenholdt med artikel 47 i chartret om grundlæggende rettigheder, med national ret, der foreskriver automatisk pensionering af dommere ved militærdomstole, der er erklæret uegnet til professionel militærtjeneste, men som er i stand til at udføre hvervet som dommer.

ⁱ Den foreliggende sags navn er et vedtaget navn. Det svarer ikke til et navn på en part i sagen.

Præjudicielle spørgsmål

1) Skal EU-retten – herunder artikel 2 i Traktaten om Den Europæiske Union (TEU) og værdien retsstatsprincippet som udtrykt heri samt artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU sammenholdt med artikel 47 i chartret om grundlæggende rettigheder – fortolkes således, at den er til hinder for bestemmelser i national ret, såsom:

a) artikel 233 i ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (lov af 28.7.2023 om ændring af den civil lovbog og visse andre love) (Dz.U. 2023, pos. 1615), hvorefter retten for en dommer ved en national militærdomstol til at forblive i stillingen som dommer ved en given domstol efter den pågældende dommers afskedigelse fra professionel militærtjeneste (herunder med den begrundelse, at han eller hun er blevet erklæret permanent ude af stand til at udføre professionel militærtjeneste) er blevet afskaffet, hvilket også omfatter den pågældende dommers ret til at sidde i dommerkollegiet ved den pågældende domstol i sager, der er tildelt ham eller hende før disse bestemmelsers ikrafttræden;

b) artikel 13 i ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (lov af 28.7.2023 om ændring af den civil lovbog og visse andre love) (Dz.U. 2023, pos. 1615), hvorefter en dommer ved en national militærdomstol, der er blevet afskediget fra professionel militærtjeneste under de omstændigheder, der er beskrevet ovenfor, på tidspunktet for ikrafttrædelsen af de bestemmelser, der er nævnt i litra a), ved lov skal pensioneres?

Har det nogen betydning for besvarelsen af dette spørgsmål, at adressaten for den bestemmelse, der henvises til i det første spørgsmål, litra b), er og vil være en enkelt dommer, der sidder i dommerkollegiet ved den forelæggende ret (den såkaldte ad hominem-lov), og at den tilsvarende ret for anklagere, hvorefter de kan forblive i deres stilling som anklager i militære sager, selv om de er afskediget fra professionel militærtjeneste, samtidig er blevet bevaret?

2) Skal EU-retten – herunder de bestemmelser, der er angivet i det første spørgsmål – fortolkes således, at en dommer ved en national militærdomstol under de omstændigheder, der er nævnt i det første spørgsmål, ikke kan pensioneres i medfør af loven, således at denne dommer fortsat kan være dommer ved den forelæggende ret, og således at samtlige statslige myndigheder, herunder domstolsmyndigheder, er forpligtet til at give ham mulighed for fortsat at være dommer ved denne domstol på samme vilkår som hidtil?

3) Skal EU-retten – herunder dels artikel 2 TEU og værdien om retsstaten, der er udtrykt heri, artikel 4, stk. 3, TEU og princippet om loyalt samarbejde, der er udtrykt heri, artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, artikel 267 TEUF og

principperne om effektivitet og forrang, og dels artikel 2 TEU og den heri udtrykte værdi demokrati, artikel 4, stk. 2, TEU og princippet om magts tredeling – fortolkes således, at den nationale rets beføjelse eller pligt til at suspendere anvendelsen af de nationale bestemmelser, der er genstand for anmodningen om præjudiciel afgørelse, herunder lovbestemmelserne, følger direkte af EU-retten?

Har det betydning for besvarelsen af dette spørgsmål, at den nationale lovgivning ikke fastsætter for, at den forelæggende ret suspenderer anvendelsen af de nationale bestemmelser, og at det under omstændighederne i hovedsagen er nødvendigt, at der træffes afgørelse om en sådan suspension, indtil den forelæggende ret har taget stilling til de elementer i fortolkningen af EU-retten, der er indeholdt i svaret på forelæggelsen?

Anførte EU-retlige retsfor skrifter

Artikel 2, artikel 4, stk. 2 og 3, samt artikel 19, stk. 1, andet afsnit, i traktaten om Den Europæiske Union;

Artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder

Anførte nationale retsfor skrifter

Artikel 10, 13 i ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (lov af 28.7.2023 om ændring af den civil lovbog og visse andre love) (Dz.U. 2023, pos. 1615);

- Artikel 10 bestemmer, at »I ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (lov af 11.3.2022 om forsvar af fædrelandet) (Dz.U., pos. 2305 samt af 2023, pos. 347 og 641), affattes artikel 233 således: »Når en anklager for militære anliggender, som er professionel soldat, afskediges fra professionel militærtjeneste, forbliver han eller hun i stillingen som anklager i den relevante organisatoriske enhed i den offentlige anklagemyndighed uanset antallet af anklagerstillinger i den pågældende enhed.««.
- Artikel 13 bestemmer, at »En dommer ved en militærdomstol, der er afskediget fra professionel militærtjeneste, og som fortsat besidder en dommerstilling på tidspunktet for denne lovs ikrafttræden, skal pensioneres på denne dag. [...]« I henhold til ændringslovens artikel 14 træder begge bestemmelser i kraft den 15. november 2023.

Artikel 175, stk. 1, 180, i Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Republikken Polens forfatning);

Artikel 233 i ustawa z 11 marca 2022 roku o obronie Ojczyzny (lov af 11.3.2022 om forsvar af fædrelandet) i den affattelse, der var gældende frem til den 14. november 2023, hvoraf det fremgår, at »[h]vis en dommer ved en militærdomstol eller en anklager for militære anliggender, som er professionel soldat, afskediges fra professionel militærtjeneste, skal han eller hun forblive i stillingen som dommer eller anklager i den respektive organisatoriske enhed ved domstolen eller anklagemyndigheden uanset antallet af stillinger i disse enheder.«

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 De faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i den foreliggende sag svarer til dem i sag C-646/23.

Kort fremstilling for begrundelsen for forelæggelsen

- 2 I det væsentlige er begrundelsen stort set identisk med begrundelsen for anmodningen om præjudiciel afgørelse i sag C-646/23.
- 3 Hvad angår det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret at præcisere, at spørgsmålet vedrører virkningerne af, at de anførte nationale bestemmelser erklæres uforenelige med EU-retten. Den forelæggende ret er i tvivl om, hvilken virkning en fremtidig dom fra Domstolen vil få for effektiviteten af national ret, der foreskriver, at en dommer, der sidder i dommerkollegiet ved den forelæggende ret, skal pensioneres automatisk. For at fastslå de praktiske konsekvenser ved en konstatering af, at den pågældende lovgivning er uforenelig med EU-retten, søger den forelæggende ret svar på, om samtlige statslige myndigheder, herunder domstolsmyndigheder, i et sådant tilfælde bør tillade den pågældende dommer at fortsætte med at sidde i dommerkollegiet som hidtil.
- 4 Med hensyn til det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret at præcisere, at spørgsmålet vedrører virkningen af suspensionen af national ret i perioden fra Domstolens besvarelse af anmodningen om præjudiciel afgørelse til tidspunktet for den afgørelse, der følger af denne besvarelse, træffes. Polsk ret, herunder Kodeks postępowania karnego (strafferetsplejeloven), indeholder ikke en mekanisme til at suspendere anvendelsen af love af nogen rang – hvilket gør en EU-konform fortolkning endnu mere umulig. Samtidig er den forelæggende ret i tvivl om muligheden for en sådan suspension, når der er tale om lovbestemmelser, er forenelig med bl.a. princippet om magtens tredeling, værdien demokrati, som omhandlet i artikel 2 TEU, eller endelig artikel 4, stk. 2, TEU. Et svar på dette spørgsmål er derfor objektivt nødvendigt, da præjudicielle forelæggelser ellers, så snart Domstolens svar er modtaget – og inden der træffes en afgørelse, der tager hensyn til de elementer af fortolkningen af EU-retten, der er indeholdt i dette svar – ville være illusoriske, eftersom dommeren ved den forelæggende ret ville være automatisk pensioneret.

- 5 Begrundelsen for anmodningen om en fremskyndet procedure er identisk med den, der er indeholdt i anmodningen om præjudiciel afgørelse i sag C-646/23.

ARBEJDSDOKUMENT